

7

Dievų, tautų ir jūros istorijos

10

Ties mito ištakomis: Kreta

46

Egėjo žemės

56

Salų žiedas

76

Šv. Jono prieglobstis

80

Dodekaneso spalvos

90

Viduržemio esmė

Dievų, tautų ir jūros istorijos

Nuo neatmenamų laikų Viduržemio jūra priėmė, leido kurti ir buvo scena, kurioje gimė istorijos ir legendos, vyko mūšiai ir mainai, klestėjo kultūros. Šią jūrą – jūrininkų draugę, o kitąsyk ir stipriais vėjais grasančią priešę – graikai išmaišė skersai išilgai. Ja plaukiota nuo senų senovės: tai darė Minojo ir Mikėnų civilizacijos; šventieji, bėgę nuo romėnų, kryžiaus žygių dalyviai, vykstantys į Šventąją Žemę, turtų ištroškę piratai; Venecijos ir Genujos pirkliai, Osmanų imperijos kariai, pasiruošę užkariauti Vakarus; sau vietos ieškantys tamplierių karžygiai; o praėjusiame šimtmečiu – italai, bandantys plėsti savo kolonijas.

**GRAIKIJAI
PRIKLAUSANČIOJE
VIDURŽEMIO JŪROS
DALYJE ESAMA DAUGIAU
NEI 6000 SAUSUMOS
PLOTŲ: SALELIŲ, UOLŲ IR
SALŲ. IŠ JŲ TIK 227 YRA
APGYVENTOS.**

Visi jie, jausdamiesi saugūs arti žemyno ir kitų salų, galėdami, išplaukę iš vienos žemės, nesunkiai pasiekti kitą, nukreipė savo kelius į Viduržemio jūros širdį. Jie kovėsi, plėšė, svajojo, liejo kraują ir kovojo su staiga užgriūvančiomis audromis. Dar prieš tai, kai šiuos jūrų kelius apdainavo senovės poetai ir dainiai, nepakartojami literatūros kūrėjai, savo istorijose sujungę gamtą, aistrą ir veiksmą, žmonės sugalvojo ir pasakojo mitą apie šią puikią kobalto spalvos jūrą, buvusią daugybės kovų arena.

Štai jaučiu pasivertęs Dzeusas skrieja virš bangų su Europe ant keteros, štai Odisėjas žiūri į horizontą ir svajoja grįžti į tėvynę, štai Minojas plaukia iš Kretos, norėdamas užkariauti kitas Egėjo salas. Meilės poetė Sapfo gimusi Lesbo saloje, vienos didžiausių helenistinių laikų filosofijos mokyklų įkūrėjas Epikūras kilęs iš Samo, o Homero gimtinė galėjo būti Chijo sala.

Tame ruože, kur jūra skalauja Graikijos, Italijos, Mažosios Azijos ir Afrikos krantus, parašyti puslapiai yra įkvėpti žmogaus minčių ir istorijos. Šiandien šioje jūroje plaukiojantį keliautoją, ar jis įkeltų koją į Kretos, ar Kikladų, Dodekaneso, ar Sporadų salas, supa vien tik ramybė ir grožis, todėl neįmanoma likti abejingam šios šalies žavesiui, iš detalių ir ▷▷

MULŲ VORA
keliauja aukštyn
Santorino keliuku.

2 psl. Graikijos vėliava
plevėsuoja virš
Hozoviotisos vienuolyno
Amorgo saloje.

nuotrupų sudėliotai jos istorijai. Šalia intelektualiosios Graikijos, besididžiuojančios tragedijomis, poezija, pastatais, poliais ir kovomis už laisvę, egzistuoja ir kitokia Graikija: ryškioje dangaus ir jūros mėlynėje paskendusi bei Etizijos vėjų talžoma; jos oras kvepia laukinėmis mėtomis ir saulės nubučiuotais figmedžių lapais; joje akį traukia iš pirmo žvilgsnio atpažįstami balti ir mėlyni architektūros akcentai ir saldžiųjų ceratonijų šešėlyje besiilsintys asilai, pavargę nuo ilgo vaikščiojimo akmenuotais keliukais.

Nikos Kazantzakis (1883–1957) romane „Graikas Zorba“ (1964 m.) rašė: „Laimingas tas žmogus, galvojau sau, kuriam likimas buvo maloningas ir leido prieš mirtį perplaukti Egėjo jūrą. Daug malonumų yra šiame pasaulyje: moterys, vaisiai, didžios idėjos. Bet skrosti heleenų laivu šios jūros vilnis ir šnibždėti kiekvienos sutiktos salos vardą – man rodos, kad šiam malonumui negalėtų prilygti niekas. Žmogus čia pasijunti lyg patekęs į rojų. Ramiai ir lengvai, kaip niekur kitur, persikeli iš tikrovės į sapną. Ribos išnyksta, ir netgi seniausio ir palaikiausio laivo stiebai išskleidžia pumpurus ir aplimpa vynuogių kekėmis. Atrodo, kad čia, Graikijoje, stebuklai laukia kiekviename žingsnyje.“

Tarsi daugybė mažų monadų, kiekviena iš Egėjo salų lankytojui dovanoja vis kitokią staigmeną, tačiau kartu turi tas pačias savybes, dėl kurių supanašėja viena su kita ir įsitvirtina kaip visuma. Tai ypatingas globalizacijos pobūdis – namai, paprasti ir išpuoselėti arba nudažyti taip pat kaip Dodekaneso saloje, jūros link nukreiptos mėlynos tavernos, užuolaidomis pridengtos pavėsinės, kuriose galima paragauti aromatizuoto vyno, gaivios frapės su arba be cukraus, saldžių kepinų ar baklažanų. O ypač žavi susitikimai su šiltais ir svetingumu spinduliuojančiais žmonėmis, dovanojantys tikrumą, kad apsistojai draugiškoje vietoje, kuri pripildo sielą, gildo širdį ir daro stebuklus.

Sunku vėl leistis į kelionę nepasidavus tam tikram silpnumui – tam pačiam, kuris buvo apėmęs ir Homero Odisėją, – nostalgijai. Tą ilgesinga jausena XVII a. sujungė du graikiškus žodžius: *nóstos* – „grįžimas“ ir *algos* – „skausmas“. Skausmas sugrįžti į savo ištakas, toks pat stiprus kaip ir liūdesys dėl savo paties paliktos žemės; grožio, kuriuo neužteko laiko pasigėrėti, ilgesys. Būtent toks ir yra jausmas, kuris lydi salas paliekantį svečią, jau supratęs, kad salų yra be galo daug ir jas visas reikia pažinti. ■

**CHARLES'IO
BAUDELAIRE'O
„ŽMOGUS IR JŪRA“ -
TARSI PRANAŠYSTĖ
SALAS MĖGSTANTIEMS
ŽMONĖMS:
„O LAISVŪNE
ŽMOGAU, JŪRA BUS
TAU BRANGU! / JI -
VEIDRODIS SIELOS, TU
JĄ KONTEMPLIUOJI, /
TOS LŪŽTVĖS AUKŠTŲ,
NERALIUOTŲ BANGŲ, /
TOKIA O IR SIELOS
BEDUGNĖ AITRIOJI.“**

**STALIUKAS
GRAIKIŠKOJE
TAVERNOJE** šalia
Lefkos paplūdimio
Karpato saloje - prie
jo sėdint atsiveria
vaizdas į jūrą.

Ties mito ištakomis: Kreta

Didingą ir dievišką – tokią Kretą pamatė pirmą kartą į ją užklydę senovės keliautojai. Ir dabar atvykėliui vis dar kyla įspūdis, kad jis pateko į atskirą Graikijos pasaulio dalį. Šioje vietoje klestėjo Minojo civilizacija, pirmasis senosios Europos žiedas, o salos šeimininkai ir dabar tebėra Dzeusas, Minojas ir Minotauras.

Homeras „Odisejoje“ (XIX giesmėje) šitaip ap-
 rašo dieviškąją Kretą: „Marių tamsių vidury iš-
 kilus graži ir derlinga / Kretos sala, vandeni apsupta,
 žmonių joj gyvena / Nesuskaityta daugybė, devynios
 dešimtys miestų. / Tikras kalbų ir genčių margumynas:
 ten ir achajų, / Ir narsingųjų kretiečių tikrų, tenai ir ki-
 donų, / Lygiai dorėnų ten gentys bent trys, ir šviesiųjų
 pelasgų. / Tarpų jų miestų Knosas didžiausias, tasai,
 kur Minojas / Iš visagalio Kronido malonės devynme-
 čiais valdė.“ Šios kelios eilutės – tarsi visa sala, žvilgsnis
 į laukinį ir kalnuotą jos kraštovaizdį, žvilgsnis į mitus:
 apie tai, kad Kretoje užaugęs Dzeusas, ir būtent jis, mies-
 tų ir rūmų statytojas, susijęs su senų seniausia civiliza-
 cija; apie žymųjį Miną, Minotaurą, Ariadnę, labirintą
 ir baisųjį pusdievį Talą, bronzinį Kretos sergėtoją, per
 dieną sugebėdavusį tris kartus apibėgti salą. Urano

ir Gajos duktė Rėja pasirinko Kretą, norėdama pasislėp-
 ti ir užauginti Dzeusą. Kelerius metus jį slėpė 2456 m
 aukščio Idos kalno, šiuo metu vadinamo Psiloričiu, olo-

**KRETA APIPINTA
 LEGENDOMIS.
 IR NE ŠIAIP SAU.
 ČIA MINOJO
 PAVALDINIAI
 PRIEŠ 5000 METŲ
 DAVĖ PRADŽIĄ
 PIRMAJAI
 PAŽANGIAI
 EUROPOS
 CIVILIZACIJAI.**

je, o likusį laiką – šiauriniuose
 Diktės kalno, iškilusio virš La-
 sičio plynaukštės, šlaituose:
 ji turėjo išgelbėti dievą nuo
 kanibališko jo tėvo žiaurumo –
 Kronas prarydavo visus savo
 vaikus. Dzeusas augo Kretoje,
 misdamas bičių medumi, ož-
 kos Amaltėjos pienu ir saugo-
 mas trijų nimfų, o atėjus metui
 paliko savo prieglobstį ir iške-

liavo į žemyne esantį Olimpą. Prieš užlipdamas į dievų
 kalną, jis nugalėjo Kroną ir išlaisvino savo brolius bei
 seseris: Herą, Hadą, Poseidoną, Demetrą ir Hestiją,
 privertęs tėvą juos atyti. Taigi Dzeusas yra laikomas
 dievų tėvu, nes be jo įsikūsimo dievai būtų amžiams likę
 įkalinti Krono pilve. Kretoje Dzeuso kultas liko gyvy-
 bingas ir vėlesniais amžiais, o Idos ir Diktės olos jau
 nuo IV a. pr. Kr. tapo kulto vietomis. >>

**SMĖLĖTĄ BALOS
 PABLŪDIMĮ** Kretos
 šiaurės vakaruose
 skalauja jūra, toje
 vietoje atrodanti
 tarsi lagūna. Šalia
 yra Diktės ola, o
 netoliese įsikūręs
 Psichro miestelis.
 Plačioje oloje galima
 grožėtis stalaktitais
 ir stalagmitais.
 1900 m. atrastoje
 oloje aptikta įvairių
 apeigų įrodymų, taigi
 ši vieta laikyta šventa.

Minojas buvo vienas iš trijų Dzeuso ir Europės – savo suvedžiotos finikiečių princesės – vaikų. Tris jo atžalas įvaikino jaunosios Europės „mirtingasis vyras“, Kretos karalius Asterionas. Būtent taip Minojas pateko į mitologinius pasakojimus – jis imtas laikyti III ir II tūkstantm. pr. Kr. sandūroje viešpatavusiu vieninteliu Kretos valdovu, pirmuoju salos įstatymų leidėju, Egėjo ir Viduržemio jūrų šeimininku. Kai mokslininkai, prisimindami mitą, Kretos saloje anuo metu klestėjusią rafinuotą civilizaciją pavadino Minojo vardu, šis karalius ištvirtino ir tikroje istorijoje. Esama nuomonės, kad žodis *minas* (*minojas*) reiškęs ne konkretų asmenį, o titulą, kurį Kretos gyventojai suteikdavę karaliams.

Anuo metu saloje stūksojo daugybė erdvių pastatų freskomis dekoruotais kambariais ir sandėliais, skirtais įvairių rūšių prekėms laikyti. Tai byloja, kad Kretoje pagrindinis verslas neabejotinai buvo jūrų prekyba. Kai kurie sienas puošiantys motyvai kartojasi – ypač tai pasakytina apie jautį. Minojo laikų Knoso rūmuose buvo rasta ir jaučio rago formos altorių, piešinių, kuriuose vaizduojami ant jaučio

keteros šokantys akrobatai, šio gyvūno skulptūrėlių. Ir nenuostabu, nes jautis yra tas gyvūnas, kuriuo Dzeusas pasivertė siekdamas pagrobtį Europę: sėdėdama ant jaučio nugaros, ji perplaukusi jūrą ir pasiekusi Kretą.

Kitas mitinis jautis su šviečiančiais ragais buvo Minojui padovanotas Dzeuso – tai buvo ženklas pretendentams į Kretos sostą, kad Minojas yra dievo vaikas, tikrasis asmuo, turįs tapti karaliumi. Deja, Minojas suklydo.

**PO MINOJO
CIVILIZACIJOS
SAULĖLYDŽIO
KRETOJE
VIEŠPATAVO
ĮVAIRŪS
VALDOVAI: JOS
LIKIMAS BUVO
TOKS PAT KAIP
IR KITŲ GRAIKŲ
SALŲ EGĖJO
JŪROJE.**

Tapęs karaliumi, jis nepaaukojo Poseidonui to stebuklingo jaučio, nors buvo tai pažadėjęs Dzeusui, o jį pakeitė paprastesniu. Jūrų dievas neatleido sūnėnui už suplanuotą apgavystę ir atkeršijo, liepdamas įsimylėti Pasifaję, vėliau tapusią ne tik Minojo, bet ir jaučio moterimi. Iš šio ryšio prieš gamtos valią gimė

Minotauras – pusiau žmogus, pusiau jautis. Minojui siekiant nuslėpti sąjungos su gyvūnu faktą, Dedalas pastatė kalėjimą, įžymųjį Labirintą. Vėliau Tesėjas, padedamas Mino dukters Ariadnės, nužudė Minotaurą, taip užbaigdamas baisius ritualus – kasmet aukoti pabaisai septynis berniukus ir septynias mergaites.

Iki 1450 m. pr. Kr. minojiečiai viešpatavo jūroje ir prekyboje, plėsdami savo įtaką ir žemyn bei Egėjo salose, iki pat Mažosios Azijos. Apie 1600 m. pr. Kr. greičiausiai Santorino ugnikalnio išsiveržimo sukeltas cunamis užliejo minojiečių laivyną ir taip padėjo achajams užkariauti jų žemes. Nuo 1450 m. pr. Kr. Kretos pastatus užėmė Mikėnų gyventojai. ▣

**ŠIAURINIS
ĮJĖJIMAS Į KNOSO
RŪMUS** yra dekoruotas freska, vaizduojančia dirbantį jautį. Šioje rūmų dalyje buvo sandėliai ir dirbtuvės. Kairėje – vadinamieji

aukojimo ragai, kyšantys virš viso pietinio fasado. Miestas-rūmai nebuvo apjuostas sienomis, nes Kretos gyventojai buvo taikūs ir išpuolių nebijojo.

Egėjo žemės

Venecijos respublikos viešpatavimas graikų salose prasidėjo XIII a. pradžioje, pasibaigus ketvirtajam kryžiaus žygiui, ir truko apie 300 metų, kol Egėjo regione įsitvirtino turkai. Genuja buvo išitraukusi į kovas su Venecijos respublika dėl vertingos Rodo salos valdymo.

Nuo IX a. salos arti Rialto, antikinės Venecijos širdies, kurioje buvo įsitvirtinusi nuo saracėnų piratų ir slavų bėgusių vyrų bendruomenė, tapo politinės galios centru, o Venecija suklestėjo dėl prekybos su Bizantijos imperija bei Rytai. Nuo XIII a. pradžios, po daugybės sėkmingų ekspedicijų, venecijiečiai įsitvirtino Istrijos ir Dalmatijos pakrantėse, ypač Zadare, Duresyje bei Ragūzoje, ir greitai užvaldė Dalmatiją bei vakarines Graikijos pakrantes. Daug didesni nuotykių prasidėjo Venecijai įsitraukus į kryžiaus žygius. Tada ji tapo stipriausia prekybos su Rytai jėga ir ėmė dominuoti Viduržemio jūros keliuose. Jos galia buvo aiškiai juntama vykstant ketvirtajam kryžiaus žygiui (prasidėjusiam 1198 m.), kai dėl daugybės priežasčių pasikeitė jos dalyvavimo ekspedicijoje motyvacija. Iš

pradžių Venecija tik siūlė savo uosto paslaugas į Šventąją Žemę išplaukiantiems laivams, bet vėliau respublika pati tapo pagrindiniu lyderiu, vadovaujančiu visai ekspedicijai, kurios vadovas buvo Enricas Dandolas (1107–1205). Venecija atakavo jos valdžiai besipriešinantį Zadarą ir jį dar kartą užėmė. Vėliau ji dalyvavo ir užkariaujant Konstantinopolį. Pasibaigus kryžiaus žygiui ir subyrėjus Bizantijos imperijai, Venecijos respublika gavo tris aštuntadalius Rytų Romos imperijos, kuriuos sudarė visos prekybiniu požiūriu svarbiausios salos ir jūrinės vietovės Mažojoje Azijoje ir Graikijoje (Sporadų, Kikladų salose). Užėmusi daugybę uostų, kurie garantavo prieigą prie prekybos su Levante kelių, taip pat užvaldžiusi Korfu (1207 m.) bei Kretą, išrikiavusi priešais islamiškąjį pasaulį savo galingą laivyną, Venecijos respublika įkūrė *Stato da Mar* – jūrinę valstybę. Skirtingus domenus administravo įvairių pareigūnų tinklas: iš esmės Venecija kontroliavo Adrijos regiono kolonijas per savo pareigūnus ir susijusius kilmingus asmenis ar gyvenvietes, o Egėjo regiono kolonijos buvo valdomos kaip feodai ir perduotos kilmingųjų šeimoms, tokioms kaip Dandolai, Querini Stampaliai, Venierai ir Ghisiai. □

NAKSO VAIZDAS.

Naksas – pagrindinė salos gyvenvietė, apsupta Venecijos laikų sienų, kurias XIII a. pastatė Marcas Sanudas. Mieste, o ir visoje saloje, galima rasti senovinių pastatų, virš kurių durų jamžinti kilmingųjų gyventojų inicialai.

Salų žiedas

Baltai nudažyti namai, vėjo malūnai, tavernos prie jūros... Nėra vaizdo, kuris geriau įkūnytų Graikijos salų esmę nei šis tipinis Kikladų, antikos mitų gaubiamų pagrindinių Egėjo jūros salų, peizažas.

Viskas prasidėjo nuo išdavystės. Dzeusas bandė suvilioti Asteriją, tamsybės ir astrologijos, krin-tančių žvaigždžių ir orakulų dievybę. Nimfa atstūmė dievų karalių ir pasivertė į putpelę (sen. gr. *ortyx*). Kai Dzeusas, pasivertęs ereliu, buvo ją besučiumpęs, Asterija pasivertė akmeniu ir nukrito į jūrą, kur pasislėpė tarp bangų ir tapo uolėta plaukiojančia sala, apsupta rūko taip, kad būtų nematoma nei žmonių, nei dievų akims. Ji buvo pavadinta Ortigija, „Putpelės sala“.

KIKLADOS YRA GRAIKIJOS SIELA. IŠ PAŽIŪROS JOS VISOS VIENODOS, NES VISAS SUPA TA PATI NUOSTABI JŪRA, TAČIAU KIEKVIENA JŪ KUPIŅA UNIKALIŲ ISTORIJŲ, TRADICIJŲ IR GAUBIAMA SAVŲ MITŲ.

O tuo metu nepasotinamasis Dzeusas nukreipė dėmesį į Asterijos seserį Leto. Ši pastojo ir, norėdama išvengti Heros įniršio, pagimdė pasislėpusi Ortigijos saloje. Taip gimė dvyniai Artemidė ir Apolonas. Ta proga sala buvo pritvirtinta prie jūros dugno auksinėmis kolonomis, tapo matoma ir gavo Delo vardą (iš *delos* – „pasirodymas“).

Kad apsaugotų šventą vietą, kurioje gimė saulės dievas Apolonas ir jo priešprieša bei sesuo, mėnulio deivė Artemidė, aplink salą atsirado grupė ratu (*hiklos*) išsidėsčiusių salų – Kikladų. Tik viena, labiausiai į rytus nutolusi, archipelago sala – Amorgas laikosi pagarbaus atstumo nuo

dieviškojo rato. Uolėta, nederlinga, stačiais šlaitais išsiskirianti (kaip ir joje stūksantis 821 m aukščio Krikelo kalnas) Delo sala dažnai klaidingai priskiriama Dodekanesui, tačiau išties priklauso graikiškiesiems Vakarams, kur išpažįstamas graikų katalikų tikėjimas, nors tvyro atmosfera, menanti rytietišką ortodoksų ir musulmonų kultūrą. Kitos archipelago salos išsidėsčiusios trimis eilėmis aplink Delą: jų, didelių ir mažų, iš viso yra apie 220. Tikrąją, nemitinę Kikladų salyno kilmę paaiškina salų išvaizda ir išsidėstymas: archipelagas yra nugrimzdusio kalnagūbrio, esančio tarp Graikijos ir Mažosios Azijos, iškilusios dalys – Egėjo jūros vietoje kadaise plytėjusio žemyno liekanos.

Šios salos buvo gyvenamos nuo pat neolito laikų, o ryškiausias Kikladų kultūros laikotarpis – nuo 3500 iki 2000 m. pr. Kr. Dėl to, jau kelis šimtmečius prieš prasidedant Minojo kultūrai Kretoje, esančioje tarp Europos ir Artimųjų Rytų, o kartu tarp Europos ir Afrikos, šios salos jūrininkams buvo labai svarbi platforma, taigi jų istorija yra susijusi su žygiais – ir senojoje Graikijos civilizacijoje, ir kryžiaus žygių, ir Venecijos respublikos bei Genujos viešpatavimo Viduržemio regione etapais. □

SANTORINO SALA. Balta Ojos bažnyčios

varpinė, įsirežusi mėlyname Egėjo jūros fone.

„Iš tiesų, Minojas buvo pats seniausias iš mūsų žinomų būtybių, turėjęs laivyną ir viešpatavęs didžiojoje šiandieninės Graikijos jūros dalyje, šeiminkavęs Kikladų salose bei kolonizavęs žemes po to, kai iš jų išvijo kărus ir apgyvendino jose savo vaikus kaip šeiminkus. Jis sunaikino jūros piratų galybę, o šie vėliau mokėjo jam mokesčius.“

(Tukididas, „Peloponeso karo istorija“, I, 4, V a. pr. Kr.)

Senoji Kalistė – gražuolis Santorinas

Nepakartojama atvykti į Santoriną (Terą) laivu. Iš pradžių patenkate į ugnikalnio kalderą, viso šio grožio ištakas. Iš tiesų sala susiformavo prieš 3500 metų išsiveržus ugnikalniui. Unikalus ir iš kitų archipelago salų išsiskiriantis – čia vyrauja juodi vulkaninės kilmės akmenys – Santorinas plyti ant didžiulės tektoninės plokštės. Žemė gali drebėti ir dar kartą, visgi tikimasi, kad daugiau nebus tokio didelio sprogo kaip

**HERODOTAS RAŠĖ,
KAD SALA DĖL
SAVO IŠVAIZDOS
PO KATASTROFOS
GAVO STRONGHYLE –
„APVALIOS“
PAVADINIMĄ. PO TO
BUVO PAVADINTA
KALISTE, „PAČIA
GRAŽIAUSIAJA“.
DABARTINĮ
PAVADINIMĄ, KILUSĮ
NUO ŠVENTOSIOS
IRENOS VARDO, SALAI
1200 M. SUTEIKĖ
VENECIJIEČIAI, VALDĘ
JĄ IKI 1576 METŲ.**

(428 / 427–348 / 347 pr. Kr.) dialoguose „Timajas“ ir „Kritijas“ aprašytus požymius, gali būti viena iš vietų, kurioje esą buvusi mitinė Atlantida, ta labai turtinga pasakų karalystė, rafinuotos civilizacijos sergėtoja, kurią per vieną naktį negrįžtamai prarijo jūros bangos.

Praėjusio amžiaus septintajame dešimtmetyje graikų archeologai į dienos šviesą iškėlė Mikėnų miesto Akrotirio liekanas, palaidotas po kelių metrų vulkaninių pelenų sluoksniu... O gal Atlantidos? Fantazijos apie šią karalystę dar labiau sustiprėja žiūrint į saulėlydį Tyroje ar Ojoje – ant kalno šlaitų pastatytuose dviejuose pagrindiniuose salos miestuose, supamuose vulkaninių uolų ir jūros vaizdo bei pritraukiančiuose tūkstančius turistų. ■

1500 m. pr. Kr., kai salos centre atsivėrė plyšys, o garsas buvo girdėti už tūkstančių kilometrų. Dūmai temdė dangų dienų dienas, o žemės drebėjimas ir bangos buvo tokie galingi, kad, kai kurių tyrėjų nuomone, sugriovė Kretą ir sužlugdė Minojo civilizaciją. Esą todėl nuo tos akimirkos Egėjo salų kontrolė perėjusi į Mikėnų rankas – mitinių Homero apdainuotų herojų žinion.

Santorinas, pagal Platono

**SANTORINO
MULAI.** Saloje veikia „taksi“ paslaugos žmonėms ir prekėms gabenti – tai vyksta pasitelkiant šiuos mielus gyvūnus. Jie gali kopti ir leisti siauromis vingiuotomis Tyros ir kitų salos miestų gatvėmis.

OJA, nutvieksta vakaro šviesos. Vienintelė tokia scena pasaulyje, nuo kurios galima stebėti saulėlydį virš kalderos.

